

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

PROSESSIOIKEUS

MIKKO VUORENPÄÄ
DAN HELENIUS
PETRA HIETANEN-KUNWALD
TUOMAS HUPLI
RISTO KOULU
JUHA LAPPALAINEN
HEIDI LINDFORS
JOHANNA NIEMI
JAAKKO RAUTIO
TIMO SARANPÄÄ
SANTTU TURUNEN
JYRKI VIROLAINEN

ALMA TALENT
HELSINKI 2021

KUODES, UUDISTETTU PAINOS

COPYRIGHT © 2021 ALMA TALENT OY JA TEKIJÄT

GRAAFINEN SUUNNITTELU: PORKKA & KUUTSA OY

PAINO: BALTO PRINT LIETTUA 2021

ISBN 978-952-14-4483-8

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

ESIPUHE KUUDENTEEN PAINOKSEEN

Prosessioikeus-teoksen viides painos ilmestyi vuonna 2017. Uusi lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö ovat tehneet jälleen välttämättömäksi uuden painoksen julkaisemisen.

Aikaisempiin painoksiin verrattuna uusia kirjoittajia ei kirjoittajakuntaan ole tullut. Sen sijaan yksi merkittävä edellisten painosten kirjoittaja sekä kahden edellisen painoksen päätoimittaja – Dan Frände – ei ole enää osallistunut tämän painoksen kirjoittamiseen. Me kaikki kirjoittajat kiitämme häntä hänen tärkeästä panoksestaan aikaisempien painosten kirjoittamisessa. Ja minä kiitän Dania vielä erikseen siitä, että hän on vaivojaan säästämättä auttanut minua ottamaan hoitaakseni teoksen päätoimittajan tehtävät.

Lainsäädäntöä on pääsääntöisesti seurattu vuoden 2021 elokuun loppuun. Kustantajan ja kirjoittajien sopimuksen perusteella teoksen sähköinen painos päivitetään jatkossa kaksi kertaa vuodessa.

Miellyttävänä velvollisuutenani on kiittää kirjoittajakumppaneitani sekä toimitusta, erityisesti Harri Korkeamäkeä Alma Talentin edustajana, asiantuntevasta ja sujuvasta yhteistyöstä.

Turussa marraskuussa 2021

Mikko Vuorenpää

SISÄLLYS

Esipuhe kuudenteen painokseen.....	5
Esipuhe viidennen painokseen.....	6
Esipuhe neljännen painokseen.....	7
Esipuhe toiseen ja kolmanteen painokseen.....	9
Esipuhe ensimmäiseen painokseen.....	10
Teoksen kirjoittajat.....	13
Lukijalle.....	35
Lyhenteet.....	37

I JOHDATUS PROSESSIOIKEUTEEN 41

---

1. PROSESSIOIKEUS OIKEUDENALANA	43
1. Prosessioikeus ja aineellinen oikeus	43
1.1. Aineellinen oikeus ja sen sanktiot.....	43
1.2. Konfliktien synty ja ratkaisutavat.....	44
1.3. Prosessioikeus ja sen suhde aineelliseen oikeuteen.....	45
1.4. Prosessin välinearvo ja itseisarvo.....	49
2. Prosessin sisältö	51
2.1. Prosessin päävaiheet.....	51
2.2. Oikeudenkäynti tuomioistuimessa.....	52
2.3. Pakkotäytäntö ja maksukyvyttömyysmenettelyt.....	53
2.4. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt.....	54
2. PROSESSIN PÄÄLAJIT JA TEHTÄVÄT	59
1. Prosessin pääajit	59
1.1. Prosessilajien kolmijako.....	59
1.2. Tuomioistuinoorganisaation kaksijako.....	60
1.3. Siviliiprosessi.....	62
1.4. Rikosprosessi.....	65
1.5. Hallintoprosessi.....	68
2. Lainkäytön tehtävät yhteiskunnassa	69
2.1. Mikä on lainkäytön funktio?.....	69
2.2. Siviliiprosessin funktiot.....	70
2.2.1. Oikeussuojafunktio.....	70
2.2.2. Ohjausfunktio.....	71
2.2.3. Konfliktinratkaisufunktio.....	73
2.2.4. Siviiliprosessin kaksoisfunktio.....	73

2.3.	Rikosprosessin funktiot	75
2.3.1.	Yksittäistapauksiin rajoittuva tarkastelu	75
2.3.2.	Järjestelmien ja instituutioiden tarkastelu	75
2.4.	Kaikille prosessilajeille yhteiset funktiot	76
2.4.1.	Oikeutta luova funktio	76
2.4.2.	Kontrollifunktio	77
3.	PROSESSIOIKEUDEN OIKEUSLÄHTEET, NORMIT JA PERUSKÄSITTEET	81
1.	Oikeuslähteet	81
1.1.	Säädännäinen ja tavanomainen oikeus	81
1.2.	Prosessioikeuden perussäädös: oikeudenkäymiskaari	81
1.3.	Muut prosessilait	82
1.4.	Kansainvälinen prosessioikeus	83
1.5.	Prosessisäännösten systematisointitarve	86
1.6.	Perustuslaki	86
1.7.	Kansainväliset ihmisoikeussopimukset	87
1.8.	EU-oikeuden merkitys prosessioikeudessa	90
1.9.	Muut oikeuslähteet	94
2.	Prosessuaaliset normit	95
2.1.	Prosessinormien sitovuus	95
2.1.1.	Tuomioistuinta koskevat prosessinormit	96
2.1.2.	Asianosaisien toimintaa koskevat prosessinormit	96
2.2.	Legaliteetti- ja delegointiperiaatteet	97
2.3.	Prosessilain ulottuvuus	99
2.3.1.	Aikaan kohdistuva ulottuvuus	99
2.3.2.	Paikkaan kohdistuva ulottuvuus	100
2.4.	Prosessinormien tulkinta	101
3.	Prosessioikeuden peruskäsitteet	104
3.1.	Käsitteiden merkitys	104
3.2.	Prosessin kohde ja vaiheet	105
3.3.	Prosessisubjektit ja prosessitoimet	107
3.4.	Oikeudenkäyntiaineisto	108
3.5.	Tuomio ja sen vaikutukset	111
4.	PERIAATTEET PROSESSIOIKEUDESSA	115
1.	Johdanto	115
1.1.	Prosessisäännöt ja -periaatteet	115
1.2.	Prosessiperiaatteiden merkitys	116
1.3.	Prosessiperiaatteiden ryhmittely	117
2.	Tavoiteperiaatteet ja arvoperiaatteet	117
2.1.	Prosessille asetettavat tavoitteet	117
2.2.	Varmusperiaate	117
2.3.	Prosessiekonomian periaate	118
2.4.	Tehokkuus- eli tarkoituksenmukaisuusperiaate	119
2.5.	Prosessiarvot	120
2.6.	Tasa-arvoisuuden periaate	121
3.	Asianosaisen kuulemisperiaate	123
3.1.	Miksi asianosaisia on kuultava?	123
3.2.	Kuulemisperiaate lainsäädännössä	123
3.3.	Kuulemisperiaatteen sisältö	124
3.4.	Kuulemisperiaatteen toteutuminen	128
3.5.	Poikkeuksia kuulemisperiaatteesta	131

4.	Julkisuusperiaate	133
4.1.	Oikeudenkäynnin julkisuuden lähtökohtia	133
4.1.1.	Julkisuuden toteuttamistavat	133
4.1.2.	Julkisuuden intressipiirit	134
4.1.3.	Mediajulkisuus	135
4.1.4.	Oikeudenkäyntien televisiointi	136
4.2.	Julkisuuden funktiot	137
4.2.1.	Legitimiteettifunktio	137
4.2.2.	Kontrollifunktio	138
4.2.3.	Informaatiofunktio	138
4.3.	Julkisuuden rajoittaminen	139
4.4.	Julkisuusperiaatteen normipohja	140
4.4.1.	Ihmisoikeus- ja perusoikeusmääräykset	140
4.4.2.	Oikeudenkäynnin julkisuuslait	141
4.5.	Oikeudenkäynnin perustietojen julkisuus	143
4.6.	Oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuus	144
4.6.1.	Sääntelyn lähtökohtia	144
4.6.2.	Asiakirjan julkiseksitulohetki	146
4.6.3.	Oikeudenkäyntiasiakirjojen salassapito	147
4.6.4.	Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin	152
4.7.	Suullinen käsittely	154
4.7.1.	Käsittelyn julkisuus	154
4.7.2.	Suljettu käsittely	157
4.7.3.	Pakkokeinoasioiden julkisuus	159
4.8.	Tuomioistuimen ratkaisu	160
4.8.1.	Ratkaisun julkisuus	160
4.8.2.	Päätösneuvottelun salassapito	161
4.8.3.	Ratkaisun salassapito	161
4.9.	Menettelysäännökset	165
5.	Menettelyperiaatteet	167
5.1.	Suullisuusperiaate	167
5.1.1.	Suullinen ja kirjallinen menettely	167
5.1.2.	Suullinen prosessi ihmis- ja perusoikeuksien valossa	169
5.1.3.	Suullisuusperiaate prosessilaeissa	170
5.1.4.	Suullinen käsittely muutoksenhakumenettelyssä	171
5.1.5.	Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen	173
5.2.	Välittömyysperiaate	175
5.2.1.	Välittömyyden sisältö	175
5.2.2.	Pääkäsittelyn välittömyys käräjäoikeudessa	177
5.2.3.	Todistelun välittömyys	178
5.2.4.	Muutoksenhakumenettelyn välittömyys	182
5.2.5.	Todistelun uskottavuuden arviointi	182
5.3.	Keskitysperiaate	186
5.3.1.	Keskityksen funktiot	186
5.3.2.	Valmistelu keskityksen toteutumisen edellytyksenä	187
5.3.3.	Keskityksen toteutuminen	187
6.	Rooliperiaatteet	190
6.1.	Roolijaosta oikeudenkäynnissä	190
6.2.	Vastakkaiset rooliperiaatteet	191
6.3.	Rooliperiaatteiden sisältö siviiliprosessissa	192
6.3.1.	Käsittelymenetelmä ja tutkintamenetelmä	192
6.3.2.	Tuomarin materiaalin prosessinjohto	193
6.3.3.	Määräämisperiaate ja virallisperiaate riita-asiassa	195

6.4.	Akkusatorinen menetelmä rikosasioissa	200
6.4.1.	Inkvisitorinen – akkusatorinen menetelmä	200
6.4.2.	Akkusatorinen pääkäsitely – inkvisitorinen esitutkinta	201
6.4.3.	Favor defensionis -periaate ja virallisperiaate	203
7.	Muita periaatteita	204
7.1.	Ratkaisuperiaatteet	204
7.2.	Esitutinnan ja syyttämisen periaatteet	205
7.3.	Tuomioistuimen riippumattomuus ja puolueettomuus	206
8.	Ihmis- ja perusoikeudet prosessioikeudessa	207
8.1.	Ihmisoikeussopimusten prosessuaaliset määräykset	207
8.1.1.	EIS 6 artikla	207
8.1.2.	Oikeudenkäynnin viivytyksettömyys	208
8.1.3.	Syytetyn vähimmäisoikeudet	211
8.2.	Perustuslain prosessuaaliset perusoikeudet	220
8.2.1.	Oikeudenmukainen oikeudenkäynti	220
8.2.2.	Muut oikeusturvatakeet	221
8.2.3.	Kielelliset oikeudet prosessissa	222
8.3.	Ihmis- ja perusoikeuksien vaikutus oikeudenkäynnissä	225
8.3.1.	Vaiikutustavat	225

II TUOMIOISTUIMET

229

1.	YLEISET TUOMIOISTUIMET	231
1.	Käräjäoikeudet	231
1.1.	Käräjäoikeus tuomioistuinyksikkönä	231
1.2.	Käräjäoikeuden kokoonpano	233
2.	Hovioikeudet	240
2.1.	Hovioikeuksien asema ja tehtävät	240
2.2.	Hovioikeuden toiminta lainkäyttöasioissa	241
3.	Korkein oikeus	241
3.1.	Korkeimman oikeuden asema ja tehtävät	241
3.2.	Korkeimman oikeuden työskentely	244
2.	ERITYISTUOMIOISTUIMET JA ERÄÄT LAUTAKUNNAT	247
1.	Eryyistuumioistuimet	247
1.1.	Siviiliprosessuaaliset erityistuomioistuimet	247
1.1.1.	Yleisiä kysymyksiä	247
1.1.2.	Työtuomioistuin	248
1.1.3.	Vakuutus oikeus	249
1.1.4.	Markkinaoikeus	250
1.2.	Valtakunnan oikeus	250
2.	Lautakunnat	252
2.1.	Tuomiovaltaa käyttävät lautakunnat	252
2.2.	Suosituksia antavat lautakunnat	254
2.2.1.	Kuluttajariitalautakunta	254
2.2.2.	Muita lautakuntia	256

3. TUOMARI JA TUOMARINVIRKA.....	259
1. Tuomarin kelpoisuus	259
1.1. Yleistä.....	259
1.2. Tuomarin yleinen kelpoisuus.....	260
1.3. Tuomarin erityinen kelpoisuus (esteettömyys).....	261
1.3.1. Esteellisyysperusteet	261
1.3.2. Esteellisyyskysymyksen käsittely	274
2. Tuomareiden nimittäminen ja virkamiesoikeudellinen asema	279
2.1. Tuomareiden nimittäminen	279
2.2. Tuomareiden virkamiesoikeudellinen asema.....	282
4. TUOMIOISTUINTEN TOIMIVALTA SIVILIASIOISSA.....	287
1. Käsitteitä ja lähtökohtia.....	287
1.1. Normiston systematiikka	287
1.2. Eräitä sääntelyn periaatteita	288
2. Oikeusasteellinen toimivalta	289
2.1. Instanssijärjestys	289
2.2. Uusi oikeudenkäyntiaineisto muutoksenhaussa	290
3. Asiallinen toimivalta.....	291
4. Alueellinen toimivalta.....	292
4.1. Oikeuspaikkasäännökset.....	292
4.2. Yleinen oikeuspaikka.....	294
4.3. Valinnaiset oikeuspaikat	295
4.4. Ehdottomat oikeuspaikat	299
4.4.1. Toissijaiset oikeuspaikat	302
4.5. Oikeuspaikkasopimus.....	303
5. Tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta	304
5.1. Järjestelmän rakenne	304
5.2. Toimivaltaperusteet autonomisessa kansainvälisessä prosessioikeudessa	306
5.2.1. Vuoden 2009 lainsäädännön päälinjat.....	306
5.2.2. Pulmallinen vahinkofoorum	310
5.2.3. Oikeuspaikka- eli prorogaatiosopimus	312
5.2.4. Toimivallan menetysperusteet.....	314
5.2.5. Kansainvälisen toimivallan tutkiminen	317
5.3. Toimivaltaperusteet yhtenäistetyssä kansainvälisessä prosessioikeudessa.....	319
5.3.1. Alueellinen soveltamisala	319
5.3.2. Asiallinen soveltamisala	321
5.3.3. Poikkeukset asiallisesta soveltamisalasta.....	323
6. Yhtenäistettyjen toimivaltaperusteiden soveltaminen	329
6.1. Toimivallan käsittely ja tutkiminen oikeudenkäynnissä.....	329
6.2. Toimivallan pääsääntö	331
6.2.1. Vastaajan kotipaikan forum.....	331
6.2.2. Kotipaikan määrittely: luonnollinen henkilö.....	332
6.2.3. Kotipaikan määrittely: oikeushenkilö.....	335
6.3. Vaihtoehtoiset toimivaltaperusteet	336
6.3.1. Perusteiden soveltaminen ja tulkinta.....	336
6.3.2. Suorituspaikan forumit yleissopimuksissa	338
6.3.3. Suorituspaikan forum täytäntöönpanoasetuksessa	341
6.3.4. Toimipaikan forum	343
6.3.5. Deliktiperusteisen vahingonkorvauksen forum.....	344
6.4. Vaihtoehtoiset prosessioikeudelliset toimivaltaperusteet	348
6.4.1. Asiyhteyden perustuva toimivalta	348
6.4.2. Usean vastaajan forum	350

6.4.3.	Takautumisforum.....	352
6.4.4.	Vastakanteen forum	354
6.5.	Muut vaihtoehtoiset toimivaltaperusteet	355
6.5.1.	Oikeuspaikka- eli prorogaatiosopimus	355
6.5.2.	Suojaforumit	361
	Kuluttajaforumit	361
	Vakuutusforumit	365
	Työsopimusforumit	366
6.6.	Yksinomainen kansainvälinen toimivalta.....	368
6.6.1.	Yksinomaiset toimivaltaperusteet	368
6.6.2.	Kiinteän omaisuuden forum	370
6.6.3.	Yhtiöoikeudellisten statusasioiden forum	372
6.6.4.	Julkisen rekisterin forum.....	374
6.6.5.	Immateriaalioikeuksien rekisteröinnin forum.....	375
6.6.6.	Täytäntöpanoriitojen forum.....	376
7.	Ulkomaisen oikeudenkäynnin vaikutus.....	377
7.1.	Autonominen prosessioikeus	377
7.2.	Yhtenäisen sääntelyn kausi.....	378
8.	Toimivaltakysymyksen käsittely	381
8.1.	Toimivallan puuttumisen seuraukset	381
8.2.	Muutoksenhakukysymyksiä.....	383
8.3.	Ylemmän tuomioistuimen forumkontrolli.....	384
5. TUOMIOISTUINTEN TOIMIVALTA RIKOSASIOISSA.....		389
1.	Oikeusasteellinen toimivalta	389
2.	Asiallinen toimivalta	389
3.	Alueellinen toimivalta.....	390
3.1.	Yleistä.....	390
3.2.	Rikoksen tekopaikan tuomioistuin ja pakottavat poikkeukset	391
3.3.	Rikoksen tekopaikan määrittäminen	392
3.4.	Harkinnanvaraiset poikkeukset rikoksen tekopaikan oikeuspaikasta	394
3.5.	Toimivalta ja muuttuneet olosuhteet	397
3.6.	Asian siirtäminen	397
<hr/>		
III ASIANOSAISET JA PROSESSUAALINEN EDUSTUS		401
<hr/>		
1.	ASIANOSAISET.....	403
1.	Asianosaiset siviiliprosessissa.....	403
1.1.	Asianosaiskäsite ja asianosaiskelpoisuus	403
1.2.	Oikeudenkäyntikelpoisuus.....	404
1.3.	Asialegitimaatio eli asivaltuus	407
1.3.1.	Varallisuusoikeudelliset asiat	408
1.3.2.	Henkilöä koskevat asiat	413
1.4.	Asianosaisseuraanto.....	414
1.4.1.	Yleistä	414
1.4.2.	Perusteena yleisseuraanto	414
1.4.3.	Perusteena erityisseuraanto	416
1.4.4.	Perusteena konkurssi.....	417

2.	Asianosaiset rikosprosessissa	418
2.1.	Syyttäjä.....	418
2.1.1.	Syyttäjän tehtävät pääpiirteittäin	418
2.1.2.	Syyttäjän toiminnan periaatteet	419
2.1.3.	Syyttäjäorganisaatio	420
2.1.4.	Syyttäjien toimivalta	420
2.1.5.	Syyttäjän kelpoisuus.....	423
2.2.	Asianomistaja	424
2.3.	Syyteoikeus.....	428
2.3.1.	Yleistä	428
2.3.2.	Syyttäjän syyteoikeus	429
2.3.3.	Asianomistajan syyteoikeus.....	431
2.3.4.	Asianomistajan syyttämispynnön tekeminen.....	432
2.3.5.	Syyttäjän syytteen peruuttaminen	435
2.3.6.	Asianomistajan syytteen peruuttaminen	436
2.3.7.	Syyteoikeus asianomistajan kuoleman jälkeen.....	437
2.4.	Vastaaja.....	438
2.	ASIANOSAISTEN EDUSTAJAT JA AVUSTAJAT	441
1.	Lakimääräinen edustaja	441
1.1.	Lakimääräisen edustuksen tilanteet	441
1.2.	Lakimääräisen edustajan kelpoisuus ja valtuudet.....	444
2.	Oikeudenkäyntiasiamies ja -avustaja	446
2.1.	Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa	446
2.2.	Asiamiehen (avustajan) kelpoisuusehdot	447
2.2.1.	Yleinen kelpoisuus	447
2.2.2.	Eriytynyt kelpoisuus	452
2.3.	Asiamiehen tai avustajan tehtävät ja palkkio	454
2.4.	Puolustaja, asianomistajan oikeudenkäyntiavustaja ja tukihenkilö	456
2.4.1.	Yleistä	456
2.4.2.	Edellytykset	457
2.4.3.	Kelpoisuusvaatimukset.....	462
2.4.4.	Avustajan määräämisen suhde oikeusapuun.....	463
2.4.5.	Menettely.....	464
2.4.6.	Määräyksen raukeaminen tai peruuttaminen	464
2.4.7.	Avustajan palkkio ja asianosaisten korvausvelvollisuus	465
3.	Oikeudenkäyntivaltuutus	466
3.1.	Valtuutuksen antaminen.....	466
3.2.	Asiamiehen edustusvallan laajuus.....	468
3.3.	Valtuutuksen päätyminen	470
4.	Asianajolaitos.....	471
4.1.	Asianajajat ja asianajotoimi.....	471
4.2.	Suomen Asianajajaliitto.....	483
4.3.	Julkisen oikeusapulaitos	484
3.	SIVULLISEN EDUNVALVONTA OIKEUDENKÄYNNISSÄ.....	487
1.	Väliintulo	487
1.1.	Väliintulon käsite ja väliintulon peruste.....	487
1.2.	Väliintulijan asema.....	491
2.	Sivullisen kutsuminen kuultavaksi (litis denuntiatio).....	493
2.1.	Yleistä kuultavaksi kutsumisesta.....	493
2.2.	Eräitä erityistilanteita, joissa laki vaatii kutsumaan sivullisen kuultavaksi.....	493

IV OIKEUDENKÄYNNIN KOHDE

497

1. KANNE JA VASTINE SIVILIPROSESSISSA	499
1. Kannetyypit ja tuomioistuimen sidonnaisuus kanteeseen.....	499
1.1. Yleistä kanteesta.....	499
1.2. Suoritus- eli velvoittamiskanne.....	500
1.3. Vahvistuskanne.....	503
1.4. Muotoamiskanne.....	506
1.5. Tuomioistuimen sidonnaisuus kanteeseen.....	507
2. Kanteen nostaminen ja jutun vireilletulo.....	510
2.1. Kanteen nostaminen.....	510
2.2. Jutun vireilläoloaikutus (<i>lis pendens</i>).....	514
3. Vastajan vastaus (vastine).....	519
3.1. Asiavastine.....	519
3.1.1. Kanteen vastustaminen.....	519
3.1.2. Kanteen myöntäminen.....	522
3.2. Prosessiväite.....	524
4. Kanteen muuttaminen oikeudenkäynnin aikana.....	527
4.1. Lähtökohtana kanteenmuutoskielto.....	527
4.2. Poikkeukset kanteenmuutoskiellosta.....	528
4.2.1. Kannevaatimuksen muuttaminen.....	528
4.2.2. Kanneperusteen muuttaminen.....	531
5. Kanteen peruuttaminen ja kanteesta luopuminen.....	533
5.1. Kanteen peruuttaminen.....	533
5.2. Kanteesta luopuminen.....	536
2. SYYTE RIKOSPROSESSISSA	539
1. Syyteharkinta.....	539
1.1. Yleistä.....	539
1.2. Todennäköisysharkinnan kohde.....	539
1.3. Syyteharkinnan vaiheet.....	540
2. Suhde harkinnanvaraiseen syyttämättä jättämiseen.....	542
3. Rangaistavan teon yksilöinti.....	542
4. Syytteen muuttaminen ja tarkistaminen.....	546
4.1. Pääsääntönä muuttamiskielto.....	546
4.2. Syytteen muuttaminen tuomioistuimen luvalla.....	546
4.3. Syytteen tarkistaminen.....	547
5. Vaihtoehtoiset syytteet.....	549
6. Pääkäsittelysidonnaisuus ja syytesidonnaisuus.....	550
6.1. Pääkäsittelysidonnaisuus.....	550
6.2. Syytesidonnaisuus.....	552
3. JUTTUJEN YHDISTÄMINEN ELI KUMULAATIO	559
1. Kumulaatio siviiliprosessissa.....	559
1.1. Kumulaation tausta ja sääntely.....	559
1.2. Objekttiivinen kumulaatio.....	561
1.2.1. Kantajan useat kanteet samaa vastaajaa vastaan.....	561
1.2.2. Vastakanne ja kuittausväite.....	562
1.3. Subjekttiivinen kumulaatio.....	566
1.3.1. Useita kantajia ja/tai vastaajia.....	566
1.3.2. Välttämätön prosessinyhteys.....	568

1.3.3.	Pääväliintulo	571
1.3.4.	Regressi- tai muu seurannaiskanne	573
1.4.	Harkinnanvarainen kumulaatio OK 18:6:n mukaan.....	575
2.	Kumulaatio rikosprosessissa	576
2.1.	Syytteiden käsitteleminen yhdessä.....	576
2.2.	Adheesioprosessi.....	578
2.2.1.	Johdanto.....	578
2.2.2.	Yksityisoikeudellisen vaatimuksen ja rikoksen välinen yhteys.....	580
2.2.3.	Menettely adheesioprosessissa	583
2.2.4.	Adheesio purkamisen seuraukset	585
2.2.5.	Syyttäjän velvollisuus ajaa asianomistajan yksityisoikeudellisia vaatimuksia	586

V TODISTELU

1.	YLEISTÄ TODISTELUSTA.....	591
1.	Todistelua koskevia peruskäsitteitä ja periaatteita	591
1.1.	Todistelu oikeudenkäynnin osana.....	591
1.2.	Todistelun kohde.....	592
1.2.1.	Tosiseikat ja kokemussäännöt	592
1.2.2.	Todistelu ja notorisuus	595
1.2.3.	Todistelu ja oikeuskysymys	597
1.3.	Vapaa todistusteoria.....	599
1.3.1.	Vapaa todistelu ja vapaa todistusharkinta.....	599
1.3.2.	Vapaan todistelun rajoituksia	600
1.3.3.	Legaaliset presumptiot.....	602
1.3.4.	Tunnustus	603
2.	Todistelumenettelystä.....	607
2.1.	Asianosaisten ja tuomioistuimen työnjako.....	607
2.2.	Todistelua koskevia menettelyperiaatteita	610
2.2.1.	Todistelun välittömyys	610
2.2.2.	Todistelun keskittäminen	618
2.2.3.	Henkilötodistelun suullisuus.....	618
2.2.4.	Kontradiktorinen periaate todistelussa.....	619
2.3.	Todistelu vastaisen varalle.....	620
2.	TODISTUSKEINOT.....	623
1.	Todistaja oikeudenkäynnissä	623
1.1.	Todistajan käsite ja kelpoisuus todistajaksi	623
1.2.	Todistajanaolovelvollisuus ja sen rajoitukset	626
1.2.1.	Velvollisuuden sisältö	626
1.2.2.	Oikeus kieltäytyä todistamasta.....	627
1.2.3.	Todistajan vaitiolovelvollisuus.....	629
1.2.4.	Todistajan vaitiolo-oikeus	637
1.2.5.	Todistuskeinoneutraalisuuden periaate	640
1.2.6.	Eräitä menettelykysymyksiä.....	642
1.3.	Menettely todistajaa kuultaessa	645
1.3.1.	Todistajan kutuminen.....	645
1.3.2.	Todistajan kuulusteleminen	646
1.4.	Todistajaa vastaan käytettävät pakkokeinot	652
1.5.	Todistajanpalkkio	654

2.	Asianosaisen kuuleminen todistelutarkoituksessa.....	656
2.1.	Asianosainen tietolähteenä.....	656
2.2.	Asianosaisen kuulustelu todistelutarkoituksessa	657
3.	Asiantuntijat.....	661
3.1.	Yleistä asiantuntijatodistelusta	661
3.2.	Asiantuntijan kelpoisuus.....	662
4.	Asiakirjat ja katselmuskohdet.....	666
4.1.	Asiakirjat	666
4.1.1.	Yleistä.....	666
4.1.2.	Editiovelvollisuus	668
4.2.	Katselmuskohde	672
5.	Todistelu vierassa valtiossa.....	675
5.1.	Rajat ylittävä oikeusapu instituutiona	675
5.2.	Todistelun vastaanottaminen oikeusapuna	679
5.2.1.	Suora todistelun vastaanottaminen	679
5.3.	Haagin vuoden 1970 yleissopimus.....	681
5.3.1.	Muut kansainväliset sopimukset	685
5.4.	Todistelu Euroopan unionissa	686
3. NÄYTÖN ARVIOINTI.....		693
1.	Yleistä näyttökäytön ratkaisemisesta	693
1.1.	Todistusharkinta ja näytön riittävyys	693
1.2.	Todistusharkinnan jäsentämisestä.....	695
2.	Todistustaakka.....	697
2.1.	Yleistä todistustaakasta.....	697
2.2.	Todistustaakka siviiliprosessissa.....	702
2.2.1.	Todistustaakan jako	702
2.2.2.	Näyttökäynnys.....	710
2.3.	Todistustaakka rikosprosessissa	712
2.3.1.	Todistustaakan jako	712
2.3.2.	Milloin näyttöä on riittävästi langettavaan tuomioon?.....	713
VI TUOMIO-OPIT.....		719
1. TUOMION KÄSITE, SISÄLTÖ JA ANTAMISMENETTELY.....		721
1.	Tuomion käsite ja sisältö.....	721
1.1.	Tuomio ja muut oikeudenkäynnin päättymistavat	721
1.2.	Tuomion rakenne ja sisältö.....	724
1.2.1.	Tuomiossa huomioon otettava aineisto	724
1.2.2.	Tuomion lopputulos ja perustelut	726
1.2.3.	Tuomioasiakirja.....	731
2.	Osatuomio ja välituomio	732
2.1.	Osatuomio	732
2.1.1.	Osatuomio siviiliprosessissa	732
2.1.2.	Osatuomio rikosprosessissa.....	734
2.2.	Välituomio	735
3.	Tuomion antamismenettely.....	738
3.1.	Neuvottelu ja mahdollinen äänestys	738
3.1.1.	Päätösneuvottelu	738
3.1.2.	Äänestysmenettely	739

3.1.3.	Äänestyksen tulos	742
3.2.	Tuomion julistaminen ja kansliatuomio.....	744
3.3.	Tuomion oikaiseminen ja täydentäminen	746
3.3.1.	Tuomion oikaiseminen (itseoikaisu)	746
3.3.2.	Tuomion täydentäminen	747
2. TUOMION OIKEUSVOIMA		751
1.	Yleistä oikeusvoimasta	751
1.1.	Oikeusvoiman käsite, vaikutustapa ja ulottuvuus	751
1.2.	Oikeusvoiman suhde tuomion lainvoimaan.....	754
1.3.	Mitkä ratkaisut saavat oikeusvoiman?.....	755
1.4.	Tuomion tehottomuus	758
2.	Oikeusvoima siviiliprosessissa	760
2.1.	Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus.....	760
2.1.1.	Uudet vaatimukset	760
2.1.2.	Uudet seikat vaatimusten tueksi.....	764
2.2.	Oikeusvoiman subjektiivinen ulottuvuus.....	772
2.2.1.	Oikeusvoiman ulottuminen vain asianosaisiin	772
2.2.2.	Oikeusvoiman ulottuminen kolmanteen henkilöön	773
3.	Oikeusvoima rikosprosessissa.....	778
3.1.	Oikeusvoiman käsite ja säädöspohja.....	778
3.2.	Oikeusvoiman aineellinen ulottuvuus.....	780
3.3.	Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus ('sama asia').....	783
3.4.	Oikeusvoiman subjektiivinen ulottuvuus.....	789
4.	Oikeusvoima ja prosessilajien väliset rajat	790
4.1.	Siviilituomion sitovuus myöhemmässä rikosjutussa.....	790
4.2.	Rikostuomion sitovuus myöhemmässä siviilijutussa	791
4.3.	Ulkomaisen tuomion voimassaolo	792
4.3.1.	Tunnustaminen	792
4.3.2.	Ulkomaisen tuomion täytäntöönpano.....	794
4.3.3.	Yhtenäistetyt epäämisperusteet	798
<hr/> VII OIKEUDENKÄYNNIN KUSTANNUKSET		803
<hr/> 1. OIKEUDENKÄYNTIKULUT JA NIIDEN KORVAAMINEN		805
1.	Kulujen ryhmittely ja vastuu kuluista	805
1.1.	Oikeudenkäyntimaksut ja asianosaiskulut	805
1.2.	Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen siviiliasioissa.....	806
1.2.1.	Kuluvastuun lähtökohdat	806
1.2.2.	Hävinneen korvausvelvollisuus ja siitä tehtävät poikkeukset.....	808
1.2.3.	Kuluvastuu eräissä erityistilanteissa.....	817
1.3.	Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen rikosasioissa	823
1.3.1.	Lähtökohtia	823
1.3.2.	Tuomitun vastuu oikeudenkäyntikustannuksista.....	824
1.3.3.	Syyteestä vapautetun oikeus saada kustannuksensa korvatuksi.....	827
1.3.4.	Velvollisuuden vastainen menettely.....	830
1.3.5.	Oikeudenkäyntikulujen yhteisvastuullisuus.....	832
1.3.6.	Väärä ilmianto	832
1.3.7.	Viittaus OK 21 luvun säännöksiin	833

2.	Kulukysymyksen käsittely.....	833
2.1.	Kuluratkaisu pääasian yhteydessä	833
2.2.	Kulukysymys muutoksenhaussa.....	836
2.	OIKEUSAPU VALTION VAROIN JA OIKEUSTURVAVAKUUTUS	841
1.	Oikeusapu valtion varoin.....	841
1.1.	Yleistä.....	841
1.2.	Oikeusavun saamisen edellytykset	843
1.3.	Oikeusavun rajoitukset	844
1.4.	Oikeusavun sisältö	846
1.5.	Oikeusavun hakeminen ja oikeusapupäätös	849
1.6.	Muutoksenhaku.....	851
1.7.	Korvauksista päättäminen.....	853
1.8.	Oikeusapupäätöksen muuttaminen ja oikeusavun lakkaaminen	855
2.	Oikeusturvavakuutus.....	857

VIII ESITUTKINTA JA PAKKOKEINOT 861

1.	ESITUTKINTA	863
1.	Esitutinnan yleiset tavoitteet	863
2.	Lainsäädäntö	863
3.	Esitutinnassa selvittävät seikat	865
4.	Esitutintaperiaatteet	866
5.	Viranomaiset esitutinnassa.....	869
6.	Kansainvälinen esitutkintayhteistyö.....	872
7.	Esitutinnan aloittaminen.....	873
8.	Esitutinnan suorittaminen	875
8.1.	Velvollisuus osallistua esitutkintaan	876
8.2.	Kuulustelut	877
9.	Tunnistaminen	882
10.	Esitutkinta-aineiston julkisuus.....	883
11.	Esitutinnan päättäminen	884
2.	PAKKOKEINOT.....	887
1.	Yleistä.....	887
2.	Vapauteen kohdistuvat pakkokeinot.....	891
2.1.	Kiinniotto ja nouto	891
2.2.	Pidättäminen	893
2.2.1.	Pidättämisen edellytykset.....	893
2.2.2.	Pidättämismenettely	894
2.3.	Vangitseminen	895
2.4.	Matkustuskielto	899
3.	Muut henkilöön kohdistuvat pakkokeinot	901
4.	Esineisiin kohdistuvat pakkokeinot.....	904
4.1.	Takavarikko	904
4.2.	Vakuustakavarikko.....	906
5.	Kotietsintä ja paikanetsintä	908
6.	Salaiset pakkokeinot	912
6.1.	Johdanto	912
6.2.	Telekuuntelu	914

6.3.	Televalvonta.....	917
7.	Tarkkailupakkokeinot.....	918
8.	Erityiset salaiset tiedonhankintakeinot	920
9.	Tiedon käyttö	923
3.	SUOMALAISEN RIKOSPROESSIN KANSAINVÄLISIÄ ULOTTUVUUKSIA.....	925
1.	Yleistä	925
2.	Vastavuoroisen tunnustamisen periaate.....	927
3.	Ne bis in idem -kielto EU:ssa	934
3.1.	Kielto laajemmassa kontekstissa	934
3.2.	Mitä ratkaisuja bis-momentti kattaa?.....	936
3.3.	Idem – mikä muodostaa saman asian?.....	941
4.	Toimivaltaristiriitojen ehkäisystä ja ratkaisemisesta.....	943
4.1.	Rikosoikeudellisista toimivaltaristiriidoista	943
4.2.	Toimivaltaristiriitojen kansallisista ratkaisumekanismeista.....	944
4.3.	Toimivaltaristiriitojen eurooppalaisista ratkaisumekanismeista	946
5.	Luovuttaminen	948
5.1.	Yleistä.....	948
5.2.	Luovuttaminen EU-jäsenvaltioon Ruotsia ja Tanskaa lukuun ottamatta	949
5.3.	Luovuttaminen Pohjoismaahan.....	958
5.4.	Luovuttaminen Pohjoismaiden ja EU:n ulkopuoliseen valtioon.....	959
5.5.	Luovuttaminen Suomeen	961
6.	Kansainvälinen oikeusapu suppeassa merkityksessä EU:ssa	964

IX OIKEUDENKÄYNTI KÄRÄJÄOIKEUDESSA

971

1.	SIVILIJUTUN KÄSITTELY	973
1.	Valmistelu	973
1.1.	Yleistä valmistelusta	973
1.2.	Valmistelun kulku.....	975
1.2.1.	Haastehakemus	975
1.2.2.	Haastehakemuksen käsittely	982
1.2.3.	Haaste	986
1.2.4.	Haasteessa pyydetävän vastauksen sisältö	987
1.2.5.	Jatkovalmistelu.....	990
1.3.	Valmistelussa selvitettävät kysymykset.....	994
1.3.1.	Prosessin ja riidan kohde.....	994
1.3.2.	Todistelukysymykset	995
1.3.3.	Sovinnon edellytykset	996
1.4.	Tuomioistuimen ja asianosaisten rooli valmistelussa.....	997
1.4.1.	Asianosaisten velvollisuuksista	997
1.4.2.	Tuomioistuimen prosessinjohto valmistelussa.....	1002
1.4.3.	Materiaalinen prosessinjohto	1003
1.4.4.	Sovintoon tähtäävä prosessinjohto	1008
1.4.5.	Muodollinen prosessinjohto.....	1010
1.5.	Asian ratkaiseminen valmistelussa.....	1011
1.5.1.	Yleistä	1011
1.5.2.	Kanteen jättäminen tutkimatta	1011
1.5.3.	Pääasian ratkaiseminen valmistelussa	1012

2.	Pääkäsitely	1016
2.1.	Asian siirtäminen pääkäsitelyyn	1016
2.2.	Pääkäsitelyn välittömyys, keskitys ja suullisuus	1018
2.2.1.	Välittömyys	1018
2.2.2.	Keskitys.....	1019
2.2.3.	Suullisuus.....	1020
2.3.	Pääkäsitelyn kulku.....	1021
2.3.1.	Yleistä pääkäsitelyn toimittamisesta	1021
2.3.2.	Alkukeskustelu	1022
2.3.3.	Todistelu	1023
2.3.4.	Loppukeskustelu	1025
2.4.	Pääkäsitelyn keskeyttäminen, peruuttaminen ja lykkääminen	1025
2.4.1.	Pääkäsitelyn keskeyttäminen	1025
2.4.2.	Pääkäsitelyn peruuttaminen.....	1026
2.4.3.	Pääkäsitelyn lykkääminen	1027
3.	Asianosaisen poissaolon ja siihen rinnastettavan laiminlyönnin seuraukset	1030
3.1.	Yleistä passiivisuussanktioista.....	1030
3.2.	Passiivisuus dispositiivisessa asiassa	1034
3.2.1.	Yksipuolinen tuomio.....	1034
3.2.2.	Takaisinsaanti	1040
3.3.	Poissaolo indispositiivisessa asiassa	1043
3.3.1.	Molemmat asianosaiset tai kantaja poissa	1043
3.3.2.	Vastaajan poissaolo.....	1044
2.	RIKOSJUTUN KÄSITTELY	1047
1.	Haastehakemus	1047
1.1.	Yleistä.....	1047
1.2.	Haastehakemuksen sisältö	1047
1.3.	Muu tuomioistuimelle toimitettava aineisto	1051
2.	Tuomioistuimen toimenpiteet haastehakemuksen johdosta	1052
2.1.	Tarkastaminen, täydentäminen ja tutkimatta jättäminen.....	1052
2.2.	Esitutinnan täydentäminen	1053
2.3.	Haaste ja sen tiedoksianto	1054
2.4.	Suullinen vai kirjallinen vastaus?	1055
3.	Vastauksen sisältö	1057
4.	Suullinen valmistelu	1060
4.1.	Yleistä.....	1060
4.2.	Suullisen valmistelun muodollinen puoli.....	1062
5.	Tuomioistuimen muut valmistelevat toimenpiteet	1063
6.	Asian siirtäminen pääkäsitelyyn	1065
6.1.	Joutuisuusvaatimus	1065
6.2.	Kiinteät käsittelyajat	1066
6.3.	Asianosaisen hallussa oleva todiste	1067
6.4.	Kutsu pääkäsitelyyn	1067
6.5.	Oikeudenkäyntiä koskevan kysymyksen erillinen käsittely	1074
7.	Pääkäsitely	1075
7.1.	Jutun pääkäsitelykypsyden selvittäminen	1075
7.2.	Pääkäsitelyn aloittaminen esteestä huolimatta.....	1077
7.3.	Toimenpiteet pääkäsitelyä peruutettaessa	1079
7.4.	Pääkäsitelyn normaali kulku	1080
7.5.	Pääkäsitelyn keskeyttäminen ja lykkääminen	1086
7.6.	Läsnäoloon velvoitetun asianosaisen poissaolo	1091
7.7.	Pääkäsitely syytetyn poissa ollessa	1095

8.	Asianomistajan yksin ajamat rikosjutut	1099
8.1.	Yleistä.....	1099
8.2.	Asianomistajan ajaman rikosjutun vireilletulo	1099
8.3.	Tuomioistuimen toimenpiteet asian tultua vireille.....	1100
8.4.	Suullinen valmistelu	1103
8.5.	Pääkäsittely asianomistajan ajamassa jutussa	1104
3.	TIEDOKSIANTO OIKEUDENKÄYNNISSÄ	1107
1.	Yleistä tiedoksiannosta	1107
1.1.	Johdanto	1107
1.2.	Tiedoksiantotavat.....	1108
2.	Tiedoksiantomenettely	1110
2.1.	Tiedoksiannon vastaanottaja	1110
2.2.	Tiedoksianto ulkomaille	1112
2.2.1.	Kansainväliset sopimusjärjestelyt	1112
2.2.2.	Asiakirjojen tiedoksiantaminen Euroopan unionissa	1114
2.3.	Sijaistiedoksianto ja tiedoksianto kuuluttamalla.....	1121
2.4.	Eräitä menettelykysymyksiä	1123
2.5.	Tiedoksiannossa tapahtuneen virheen seuraukset.....	1123
<hr/>		
X	MUUTOKSENHAKU	1125
<hr/>		
1.	VALITUS HOVIOIKEUTEEN	1127
1.	Yleinen muutoksenhakuoikeus ja muutoksenhakukeinot	1127
2.	Hovioikeusmenettelyn kehityksestä	1132
3.	Valitusoikeus	1134
3.1.	Mistä saa valittaa?.....	1134
3.2.	Kuka saa valittaa?.....	1137
4.	Tyytymättömyyden ilmoitus käräjäoikeudelle	1138
5.	Valitus, vastavalitus ja vastaus	1140
6.	Oikeudenkäyntiaineisto hovioikeudessa	1144
7.	Valmistelu hovioikeudessa	1149
7.1.	Yleistä.....	1149
7.2.	Jatkokäsittelylupa.....	1150
7.2.1.	Jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytykset	1152
7.2.2.	Lupamenettely.....	1156
7.2.3.	Valmistelun jatkaminen.....	1156
7.3.	Muut valmistelussa tehtävät ratkaisut.....	1158
8.	Hovioikeuden kokoonpano	1159
9.	Pääkäsittely hovioikeudessa	1160
9.1.	Milloin pääkäsittely pidetään?	1160
9.2.	Pääkäsittelyn laajuudesta päättäminen.....	1168
10.	Menettely pääkäsittelyssä	1170
10.1.	Pääkäsittelyn eteneminen	1170
10.2.	Kuuleminen puhelin- ja videoyhteydessä.....	1172
10.3.	Läsnäolo pääkäsittelyssä	1172
11.	Hovioikeuden ratkaisu.....	1174
11.1.	Asian palauttaminen.....	1174
12.	Hovioikeusmenettelyn kehittämisestä	1176

2. VALITUS KORKEIMPAAN OIKEUTEEN	1179
1. Yleistä.....	1179
1.1. Korkeimman oikeuden tehtävät.....	1179
1.2. Valitus vai valituslupa	1180
2. Valituslupa	1182
2.1. Valituslupahakemuksen tutkimisen edellytykset	1182
2.2. Valitusluvan myöntämisperusteet	1184
2.2.1. Yleistä	1184
2.2.2. Ennakkopäätösperuste	1185
2.2.3. Purkuperuste.....	1187
2.2.4. Muun painavan syyn peruste.....	1188
2.3. Valituslupamenettely	1188
2.3.1. Valitusluvan hakeminen	1188
2.3.2. Lupahakemuksen käsittely.....	1190
2.3.3. Valitusluparatkaisut.....	1191
3. Valitus.....	1195
3.1. Valitus- ja vastauskirjelmät	1195
3.2. Oikeudenkäyntiaineisto	1196
3.3. Valituksen käsittely	1198
3.4. Ratkaisu.....	1200
3. YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU.....	1203
1. Yleistä.....	1203
1.1. Ylimääräisen muutoksenhaun tausta-ajatukset.....	1203
1.2. Varsinaisen ja ylimääräisen muutoksenhaun eroista.....	1203
1.3. Ylimääräisten muutoksenhakukeinojen ryhmittelyä.....	1204
1.4. Eräitä tulkintasääntöjä ja käsitteitä	1206
2. Kantelun ja purun muodolliset edellytykset	1208
2.1. Kantelun ja purun kohde	1208
2.2. Muutoksenhakuoikeus.....	1212
2.2.1. Kantelu- ja purkulegitimaatio	1212
2.2.2. Kantelu- ja purkuintressi.....	1215
3. Kanteluperusteet	1216
3.1. Yleistä.....	1216
3.2. Tuomionvoipaisuus ja ehdottomat prosessinedellytykset	1216
3.3. Vakavat kuulemisvirheet.....	1217
3.3.1. Haastamaton tuomittu.....	1217
3.3.2. Muu henkilö, jota ei ole kuultu, kärsii haittaa tuomiosta	1220
3.4. Tuomion sekavuus tai epätäydellisyys	1221
3.5. Muut oikeudenkäyntivirheet	1222
4. Tuomionpurkuperusteet.....	1225
4.1. Yleistä.....	1225
4.2. Tuomionpurkuedellytykset riita-asiassa.....	1225
4.2.1. Rikollinen menettely.....	1225
4.2.2. Väärä todiste	1227
4.2.3. Uusi seikka tai todiste	1229
4.2.4. Ilmeisen väärä lain soveltaminen.....	1231
4.3. Tuomionpurkuedellytykset syytetyn eduksi	1232
4.3.1. Rikollinen menettely ja väärä todiste	1232
4.3.2. Uusi seikka tai todiste	1232
4.3.3. Ilmeisen väärä lain soveltaminen.....	1234
4.4. Tuomionpurkuedellytykset syytetyn vahingoksi	1235
4.4.1. Rikollinen menettely ja väärä todiste	1235

4.4.2.	Uusi seikka tai todiste	1235
4.5.	Menettämisseuraamus- eli konfiskaatiopurut.....	1236
4.5.1.	Konfiskaatiopurku vastaajan eduksi	1236
4.5.2.	Konfiskaatiopurku vastaajan vahingoksi.....	1238
4.6.	Yhtenäisrangaistuspurku.....	1239
4.7.	Luovuttamispurku	1239
4.8.	Henkilörehdyspurku	1240
5.	Menetetyt määräajan palauttaminen	1240
5.1.	Palauttamisen edellytykset.....	1240
5.2.	Palauttamiskelpoiset määräajat	1243
6.	Menettely ylimääräisessä muutoksenhaussa	1244
6.1.	Muutoksenhakuinstanssi	1244
6.2.	Määräajat.....	1245
6.3.	Hakemus ja sen käsittely.....	1246
6.4.	Päätöksen vaikutukset.....	1249

XI ERITYISET PROSESSILAJIT JA VAIHTOEHTOINEN RIIDANRATKAISU 1251

1.	SIVIILIPROSESSIN ERITYISET LAJIT JA VAIHTOEHTOINEN RIIDANRATKAISU	1253
1.	Summaariset prosessit siviiliasioissa	1253
1.1.	Summaariset prosessit ja muut erityiset prosessilajit.....	1253
1.2.	Summaariset prosessit osana OK 5 lukua.....	1255
1.3.	Turvaamistoimiprosessit	1257
1.3.1.	Turvaamistoimisäännöstön tarkoitus ja peruskäsitteet	1257
1.3.2.	Turvaamistoimiasian käsittely	1260
1.3.3.	Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano	1263
1.4.	Eurooppalainen tilvarojen turvaamismääräys	1265
1.5.	EU:n asetuksiin perustuvat summaariset prosessit.....	1270
1.5.1.	Eurooppalainen maksamismääräysmenettely.....	1272
1.5.2.	Eurooppalainen vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely	1277
2.	Ryhmäkanne	1283
2.1.	Yleistä.....	1283
2.2.	Suomen ryhmäkannelaki	1284
2.3.	Ryhmäkanteen edellytykset	1285
2.4.	Ryhmäkanneoikeudenkäynti	1287
2.5.	Tuomioistuimen ratkaisu	1290
3.	Välimieslainkäyttö	1292
3.1.	Välimieslainkäyttö konfliktin hallinnan järjestelmässä.....	1292
3.2.	Välityssopimus välimiesmenettelyn perustana	1296
3.2.1.	Tehokkuusvaatimukset.....	1296
3.2.2.	Välityssopimuksen tulkinta	1299
3.2.3.	Välityssopimuksen pätevyys	1301
3.2.4.	Riita välityssopimuksesta	1302
3.3.	Välimiehet	1304
3.3.1.	Välimiehen tehtävä ja asema	1304
3.3.2.	Välimiesten valinta	1305
3.3.3.	Välimiehen esteellisyys.....	1306
3.3.4.	Välimiesten oikeus palkkioon.....	1309
3.3.5.	Välimiehen vahingonkorvausvastuu	1309
3.4.	Välimiesprosessi.....	1310
3.4.1.	Tyypilliset piirteet	1310

3.4.2.	Vireilletulo ja järjestäytyminen	1312
3.4.3.	Menettelyn kulku.....	1314
3.4.4.	Todistelu välimiesmenettelyssä	1316
3.4.5.	Oikeudenkäyntikulut	1318
3.4.6.	Välitystuomio.....	1318
3.5.	Välimiesmenettelyn oikeudellinen kontrolli	1320
3.5.1.	Kontrollin perusteet	1320
3.5.2.	Lakisääteiset moiteperusteet	1322
3.5.3.	Moiteperusteen korjautuminen.....	1325
3.5.4.	Välitystuomion mitättömyys	1326
3.6.	Välimieslainkäytön tulevaisuus	1328
4.	Vaihtoehtoinen riidanratkaisu	1330
4.1.	Vaihtoehtoinen riidanratkaisu konfliktin hallinnan järjestelmässä.....	1330
4.1.1.	Määritelmiä ja taustoja.....	1330
4.1.2.	Vaihtoehtoisen riidanratkaisun eri muodot	1333
4.1.3.	Vaihtoehtoinen riidanratkaisu ja oikeusjärjestys.....	1339
4.2.	Tuomioistuinsovittelu	1341
4.2.1.	Sovittelun aloittaminen.....	1342
4.2.2.	Sovittelijan määrääminen.....	1344
4.2.3.	Sovittelumenettely (sovitteluprosessi)	1345
4.2.4.	Sovittelun lopettaminen.....	1347
4.2.5.	Sovittelu ja myöhempi oikeudenkäynti	1348
4.3.	Ulkopuolisen sovinnon vahvistaminen	1349
4.3.1.	Sovitteludirektiivin vaatimukset.....	1349
4.3.2.	Täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistamisen edellytykset.....	1350
4.3.3.	Vahvistamismenettely	1352
4.4.	Sopimusperusteiset lautakunnat	1356
2.	ERITYISIÄ RIKOSPROSESSILAJEJA	1361
1.	Syyteneuvottelu	1361
1.1.	Yleistä.....	1361
1.2.	Esitutinnan rajoittaminen ja syytteen jättäminen nostamatta.....	1363
1.3.	Neuvottelut ja tuomioesitys	1364
1.3.1.	Syyteneuvottelun aloittaminen.....	1364
1.3.2.	Neuvottelu tuomioesityksen tekemisestä	1366
1.3.3.	Neuvottelun lopputulos.....	1368
1.4.	Tunnustamisoikeudenkäynti	1369
1.4.1.	Tunnustamisoikeudenkäynnin lähtökohdat	1369
1.4.2.	Menettely tunnustamisoikeudenkäynnissä.....	1370
1.4.3.	Tuomioistuimen ratkaisu ja sen vaikutukset.....	1373
1.5.	Vastaajan tunnustuksen tai suostumuksen peruuttaminen	1376
2.	Kirjallinen menettely rikosprosessissa	1377
2.1.	Yleistä.....	1377
2.2.	Milloin kirjallinen menettely tulee kysymykseen?	1378
2.3.	Kirjallisen menettelyn tarkemmat edellytykset	1379
2.3.1.	Syyttäjän ajamat jutut	1379
2.3.2.	Epäillyn ikä	1380
2.3.3.	Epäillyn rikoksen vakavuus	1380
2.3.4.	Tuomittava rangaistus	1381
2.3.5.	Vastaajan asennoituminen.....	1381
2.3.6.	Asianomistajan asennoituminen kirjalliseen menettelyyn.....	1384
2.3.7.	Asian selvitysaste	1385

2.4.	Kirjallisen menettelyn tekninen toteuttaminen	1386
2.4.1.	Yleistä	1386
2.4.2.	Syyttäjän haastehakemus.....	1387
2.4.3.	Tuomioistuimen kontrollitoimenpiteet	1389
2.4.4.	Tiedoksianto	1391
2.4.5.	Kehotus vastauksen antamiseen	1392
2.4.6.	Lopullinen päätös kirjallisesta menettelystä	1393
2.5.	Useita rikoksia ja monta vastaajaa.....	1393
2.6.	Kirjallinen vai suullinen lausuma	1394
2.7.	Tuomio ja päätös kirjallisessa menettelyssä.....	1396
2.8.	Ratkaisusta ilmoittaminen.....	1397
2.9.	Syyttäjähaste kirjallisessa menettelyssä	1398
3.	Sakkomenettely	1399
3.1.	Yleistä.....	1399
3.2.	Sakkomenettelyn käyttämisen edellytykset.....	1399
3.3.	Poliisimiehen antamat määräykset ja vaatimukset	1401
3.4.	Syyttäjän antamat määräykset ja muut ratkaisut.....	1403
3.5.	Muutoksenhaku.....	1405
3.6.	Automaattinen kameravalvonta.....	1407
4.	Lähestymiskiellomenettely	1409
4.1.	Yleistä.....	1409
4.2.	Tuomioistuin ja asianosaiset	1409
4.3.	Vireilletulo ja valmistelu	1411
4.4.	Pääkäsittely.....	1412
4.5.	Tuomio	1415
4.6.	Voimassaoloaika ja uudistaminen	1417
4.7.	Kulut.....	1418
4.8.	Ilmoitukset	1418
4.9.	Kiellon rikkominen.....	1418
4.10.	Lähestymiskiellon kumoaminen ja muuttaminen.....	1419
4.11.	Väliaikainen lähestymiskielto.....	1419
	Lähteet.....	1423
	Oikeustapaushakemisto	1447
	Asiahakemisto.....	1483